

אין משיחין בשעת הסעודה?

פ"י (א"א ק"א) (א"א ק"א)

אין משיחין בסעודה, שמא יקדים קנה לושט; ואפילו מי שנתעטש בסעודה, אסור לומר לו: אסותא.

פירוש (א"א ק"א)

אין לדבר באמצע האכילה וכך אמרו חז"ל בתענית [ה':] אין משיחין בסעודה שמא יקדים קנה לושט ויבא לידי סכנה דכשיוציא הקול נפתח אותו כובע שעל פי הקנה ונכנס בו המאכל ומסתכן [רש"י]

ונראה דבין מאכל למאכל מותר. אבל יש אומרים דגם בין מאכל למאכל אסור כל זמן שדעתו עוד לאכול דכיון שהוא דבר סכנה חששו בכל עניין [פרישה] ואפילו בדברי תורה אין לדבר [מג"א סק"א] וכן משמע בתענית שם.

ואין לשאול דהא תנן באבות [ג, ג] כל שלחן שלא אמרו עליו ד"ת כאלו אכלו מזבחי מתים והסכימו רבים דבברהמ"ז בלבד אין יוצאין וא"כ היכא משכחת לה די"ל דמשכחת לה לאחר אכילה אי נמי קודם נט"י כשמכין את עצמו לסעודה אי נמי לאחר ברכת המוציא דעדיין לא התחיל לאכול רק ההמוציא בלבד ואצלינו יוצאים במה שאומרים על נהרות בבל קודם ברהמ"ז ובשבת ויו"ט ור"ח אומרים שיר המעלות בשוב וגוי אמנם מי שיכול לקיים ללמוד ד"ת ממש מה טוב:

פ"ח (א"א ק"א)

הא לאפרושי מאיסורא יראה משיחין אע"ג דחמירא סכנתא מאיסורא.

פירוש (א"א ק"א)

ומיהו נוכל לומר דהיינו דוקא לדידהו שהיו אוכלין כשהן מסובין על צד שמאל ואז הושט למעלה והקנה שבו מדברים למטה וכשהוא מדבר נפתח הקנה והמאכל שלמעלה ממנו הראוי ליכנס לתוך הושט יפול ויכנס לתוך הקנה ויסתכן מה שאין כן בזמן הזה שאנו אוכלין ויושבין בשוה שאין לחוש כולי האי משום הכי לא ראיתי נזהרין ומיהו חילוק זה לא מצאתי בשום מקום:

ברכי יוסף (א"א ק"א) – ה"ב

אין משיחין בסעודה וכו'. כל ימי נצטערתי על זה דחזינן לרבנן קשישאי לא זהירי בזה, ואהי מתהלך בינ"ן של קדושים חסידי דורנו ואדם לא זכר להזהר בזה. ושנות דור ודור הם המדברים ואינהו אכלי ולא ניזוק אדם והזקנים עדים לא שמיע להו מזקניהם ההיתה כזאת, והיה בליבי כאש בוערת. אך זה היום מצאתי בספר אליה רבה משם הפרישה בחלק"ת ישית, שבזמננו היו מסובים ושכח הזקא, והאידינא יתובי יתבינן כלן שוים וימין ושמאל שקולא"י נינהו, וכגון דא ליכא למיחש זת"ד וגברא רבא אמר מילתא דמיתבא דעתא ומסתברא כוותיה. ולפ"ז בליל התקדש חג הפסח כשהוא מסב יש ליהזר ביותר לקיים דברי חכמים:

שיורי ברכה (שם)

לפנים אות א'. הבאתי דברי הרב אליה רבה משם הפרישה דהא דאין משיחין בסעודה היינו לדידהו דהיו מסובין וכתבתי לפנים דבהא מיתבא דעתין וכו' אמנם כבר הרב עצמו סיים דחילוק זה ליתיה בשום מקום והנני יוסיף דאדרבא מוכח להפך דכבר כתבו ז"ל דהאידינא ליכא הסבה כמבואר לעיל סי' קס"ז וע"ש בב"י ועם כל זה כתבו דאין משיחין בסעודה ומשמע גם לדידן דלא נהגינן הסבה. אך מה נעשה דלא איתי אנש אשר זהיר בזה וכמ"ש הפרישה.

פ"ח

יש מפרשים בדרך צחות את סמיכת שני המאמרים, 'יעקב אבינו לא מת' ו'כל האומר רחב רחב מיד נקרי' – מאמרים אלו מעוררים את פליאת השומע לתמוה עליהם מיד. בזה רצה ר' יצחק להראות לרב נחמן מדוע אין להסיח בסעודה, כי גם אם המסיח אינו אוכל בשעה שמדבר, פעמים שהשומעו נמצא באמצע אכילתו ויבוא לשאול לאלתר ולהקשות על דבר הנראה בעיניו תמוה, ובכך עלול להסתכן.

אקוטי בגי אקוטי (מג"א יב"ע – א"א ק"א)

בעל עיון מנחם מעורר מדוע דווקא בשבת מתחילין ישראל בדברי תורה ולא בכל יום, ומתרץ על פי מאמרם (תענית דף ה') אין משיחין בסעודה שמא יקדים קנה לושט, ולכן בכל יום אם אוכלין ושותין אין מתחילין בדברי תורה מפני הסכנה כאמור, אבל בשבת דאכילת שבת היא מצוה ומצוה מגינא ומצלא אין לחוש מפני הסכנה ולכן אוכלין ושותין ומתחילין בדברי תורה.